

IMPACTUL SOCIAL MEDIA ASUPRA SECURITĂȚII NAȚIONALE. CAZUL REPUBLICA MOLDOVA

Maria COJOCARU,

masterandă, anul II, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 351.86:316.774(478)

E-mail: cojocaruGM001@gmail.com

In the 21st century, social media has become a central element of social, economic and political life, exerting a deep influence on collective perceptions and national security. The Republic of Moldova, located on the border of geopolitical interests of two poles of influence, is exposed to significant risks of information manipulation and disinformation through digital platforms. All of the above has led to the essential analysis of the impact that social media has on national security.

În secolul XXI, social media a devenit un element central al vieții sociale, economice și politice, exercitând o influență profundă asupra percepțiilor colective și asupra securității naționale. Republica Moldova, situată la granița intereselor geopolitice a doi poli de influență, este expusă unor riscuri semnificative de manipulare informațională și dezinformare prin intermediul platformelor digitale – acest context dovedește analiza, absolut necesară, a impactului pe care îl are social media asupra securității naționale.

Conceptul de *securitate națională* este definit, potrivit *Dicționarului explicativ al limbii române*, ca „faptul de a fi la adăpost de orice pericol” [8] și, la nivelul percepției individuale, ca „sentiment de încredere și de liniște” [8] ce derivă din lipsa amenințărilor. Urmând această perspectivă înțelegem, că securitatea națională cuprinde ansamblul de măsuri și acțiuni prin care o națiune își protejează existența, identitatea și interesele fundamentale. Ruxandra Stoicescu subliniază același lucru, menționând că „o privire mai atentă la ce a însemnat securitatea sau supraviețuirea pentru diferite state în diferite momente ale istoriei lor arată că securitatea sau supraviețuirea nu a avut și nu are un înțeles comun pentru toată lumea” [1, 79 p.]. În aceeași ordine de idei, Anton Grizold afirmă că securitatea reprezintă „o activitate a statelor-națiune, prin care acestea, în limitele capacităților lor sociale actuale și viitoare, își protejează identitatea, existența și interesele” [2, 37-53 p.].

Conceptul de *securitate națională* a evoluat semnificativ, depășindu-și condiția limitată de asociere exclusivă cu domeniul militar, înglobând, treptat, și alți factori: economici, politici, sociali și, mai recent, cibernetici și informaționali. Acest lucru este evidențiat și de către Stephen Walt, care menționează că până în anii '60 „studiul asupra securității era monopolizat de ministerele de apărare”, iar ulterior, „perspectivele

istorice și sociale au penetrat mai mult analiza securității” [3, 220 p.]. Contextul global actual aduce în prim plan dimensiunea informatică și digitală ca fiind piloni critici în discursul privind securitatea națională, dat fiind că libera circulație a informației oferită de internet poate fi utilizată pentru propagandă, dezinformare și manipulare a opiniei publice.

În paralel, *social media* s-a transformat într-un instrument de influență a spațiului informațional. Cambridge Dictionary cataloghează social media drept „site-uri web și programe de calculator care permit oamenilor să comunice și să împărtășească informații” [6], fiind percepute un „mediu dinamic, mereu în schimbare” [11]. Spre deosebire de mass-media tradițională, social media se remarcă prin participare activă, interacțiune bidirecțională și capacitatea de a forma comunități virtuale.

Dezvoltarea accelerată a platformelor de social media precum Facebook, YouTube, Instagram, TikTok și Telegram a modificat radical modalitatea de diseminare a informației. Prin algoritmi de recomandare și prin dinamica viralizării, aceste instrumente pot favoriza nu doar informarea rapidă, ci și amplificarea conținutului manipulator.

Uniunea Europeană a recunoscut aceste riscuri și a dezvoltat politici și mecanisme pentru reglementarea spațiului digital a blocului comunitar. În aceeași ordine de idei, putem aduce în discuție exemplele a două state europene – Franța și Germania – care, pe lângă ainierea legislațiilor naționale la regulamentele propuse de UE, au introdus și dezvoltat măsuri proprii de protejare a spațiului digital. Instrumente precum *Legea NetzDG* (Netzwerkdurchsetzungsgesetz, cunoscută și ca Legea Facebook; Germania), *Legea SREN* (Loi visant à sécuriser et à réguler l'espace numérique; Franța) [5], *Directiva AVMSD* (Directiva privind serviciile mass-media audiovizuale; UE), alături de instituții „reponsabile de incidente cibernetice” precum *CSIRT* (Computer Security Incident Response Teams)[7], *EU-CyCLONE* [9] și servicii de monitorizare și protecție împotriva interferințelor externe, precum *VIGINUM* (Franța) [12], constituie exemple de inițiative legislative și instituționale menite să combată dezinformarea și să protejeze spațiul informațional din online.

Experiențele europene oferă modele de bune practici Republicii Moldova, aflată într-un proces de ajustare la standardele comunitare. Cazul campaniei de dezinformare anti-referendum, desfășurată de Ilan Șor înaintea plebiscitului din 20 octombrie 2024, demonstrează cât de expus este mediul informațional autohton. Principalele platforme utilizate au fost Facebook, TikTok și Telegram. Acestea au servit drept canale principale pentru răspândirea mesajelor menite să submineze încrederea în instituțiile democratice și să influențeze rezultatul electoral [8]. Mesajele difuzate au combinat informații false, apeluri la boicot și manipulări emoționale, cu scopul de a submina încrederea cetățenilor în organizarea scrutinului și în corectitudinea procesului democratic [10].

Campania de dezinformare anti-referendum a inclus rețele de pagini și canale anonime, conturi false, influenceri plătiți și distribuirea masivă a materialelor video virale în grupuri pe platformele de social medie. Această strategie a evidențiat atât

gradul ridicat de vulnerabilitate a spațiului online, cât și dificultatea autorităților de a reacționa coerent și coordonat [8]. Măsurile instituționale, deși prezente prin reglementări legislative și blocarea conturilor/paginilor care distribuiau mesaje de dezinformare, nu au reușit să contracareze rapid efectele campaniei, ceea ce confirmă necesitatea consolidării unui mecanism eficient de monitorizare și reacție.

Un element esențial al cercetării îl reprezintă analiza percepției cetățenilor, documentată printr-un sondaj aplicat online pe un eșantion de 101 persoane. Rezultatele arată că publicul manifestă o conștientizare sporită a riscurilor legate de manipulare, dar percepe măsurile statului ca fiind încă insuficiente. De asemenea, polarizarea politică alimentată de rețelele sociale este considerată o vulnerabilitate directă pentru coeziunea socială și încrederea în instituțiile publice.

În ansamblu, analiza demonstrează că protejarea securității naționale într-un stat mic, vulnerabil și plasat într-o regiune de fricțiuni geopolitice presupune o abordare integrată care să combine reglementarea fermă, bune practici europene și consolidarea educației digitale. Republica Moldova poate beneficia de experiențele Uniunii Europene, sau a statelor precum Germania și Franța, dar este esențial să dezvolte un cadru instituțional și juridic coerent, capabil să reacționeze prompt la manipulările prezente în mediul online.

Lucrarea științifică subliniază că securitatea națională, în era digitală, depășește cu mult sfera militară clasică, incluzând protecția spațiului informațional și reziliența societală. Social media devine un instrument cu dublă față: pe de o parte, susține democratizarea informației și mobilizarea civică; pe de altă parte, în lipsa unui control adecvat, facilitează campanii de dezinformare și polarizare. Pornind de la exemplul Republicii Moldova, lucrarea oferă o bază solidă pentru viitoare politici publice și recomandă adaptarea unor mecanisme inspirate din bunele practici europene.

Referințe:

• Cărți și publicații monografice:

1. Stoicescu R., *Conceptul de securitate*, publicat în volumul coordonat de Ghica L. Al. și Zulean M. „Politica de securitate națională: Concepte, instituții, procese”, Iași: Polirom, 2007, 79 p.

• Articole de specialitate:

2. Grizold A., *The Concept of National Security in the Contemporary World*, în *International Journal on World Peace*, vol. 11, no. 3, Septembrie 1994, 37-53 p.
3. Walt St., *The Renaissance of Security Studies*, în: *International Studies Quarterly*, vol. XXXV, nr. 2, 211-239 p.
4. Șor și Platon, principalii finanțatori ai campaniilor de dezinformare pe Facebook, Raport al comunității WhatchDog.MD, PFD, disponibil: https://watchdog.md/wp-content/uploads/2024/06/Raport-WD_-Sor-si-Platon-principalii-finantatori-ai-dezinformatiei-pe-FB_compressed.pdf

• *Acte normative:*

5. LOI n° 2024-449 du 21 mai 2024 visant à sécuriser et à réguler l'espace numérique, **disponibil online**: <https://www.legifrance.gouv.fr/dossierlegislatif/JORFDOLE000047533100/>

• *Site-uri:*

6. Cambridge English Dictionary, disponibil: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/social-media>
7. CSIRTs Network, European Union Agency for Cybersecurity website, disponibil: <https://www.enisa.europa.eu/topics/eu-incident-response-and-cyber-crisis-management/csirts-network>
8. Dicționarul explicativ al limbii române, disponibil www.dexonline.ro
9. EU CyCLONE, European Union Agency for Cybersecurity website, disponibil: <https://www.enisa.europa.eu/topics/eu-incident-response-and-cyber-crisis-management/eu-cyclone>
10. TOP 10 falsuri distribuite în Republica Moldova, StopFals.md, disponibil: <https://stopfals.md/ro/article/video-top-10-falsuri-distribuite-in-republica-moldova-180928>
11. US National Library of Medicine – National Center for Biotechnology Information, *Social Media and Its Impact on Public Health: Anarrative Review*, 2023, disponibil: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC9925030/>
12. Viginum, un service pour détecter les tentatives d'ingérence sur les réseaux sociaux, disponibil: <https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/les-enjeux-des-reseaux-sociaux/viginum-un-service-pour-detecter-les-tentatives-d-ingERENCE-sur-les-reseaux-sociaux-6482123>

Recomandat

Victoria BEVZIUC, *dr., conf. univ.*